

Skúlapolitikkur verður ríkin um fíggjarlógina

Bráðligu skerjingarnar øsa skúlafólk og tey, sum varða av útbúgvingunum, nógv

Tað hevur verið nógv tos og nógv virksemi millum skúlafólk síðani fíggjarlógarruppskotið kom fram. Í Havnini eru mótmæli komin, um at landsstýrið skjýtur upp, at tekniski skúlin verður skerður og ítøkiliga vísir á, hvørjar útbúgvingar skulu skerst burtur.

Í Vestmanna var fundur mikukvøldið, har Eilíf Samuelsen, landsstýrismaður í skúlamálum og Jákup An-

dreassen, stjóri á fiskivinnuskúlanum, vóru høvuðsleikarar. 150 fólk vóru á fundi, og tey samtyktu áheitan til avvarandi myndugleikar um at sleppa ætlanini um at flyta skúlan til Klaksvíkar. Næmingarnir á skúlanum hava eisini biðið um frið at vera har, sum teir eru nø.

Maria Hansen, ið er bygðarráðsformaður í Vestmanna og sambandsumboð

fyrí Norðurstreym í lögtinginum, vildi fyrrapartin av vikuni ikki vera ov avgjörd og hótta við samgonguslitu, um fiskivinnuskúlin varð fluttur úr bygðini. Men á fundinum mikukvøldið segði hon, at tað ongtið verður talan um, at hon verður við til at samtykkja fíggjarlóg, har tað stendur sum viðmerking, at fiskivinnuskúlin verður fluttur úr Vestmanna.

Úr Suðuroy eru mótmæli komin um, at eingir fiskivinnuskúla- og handils-skúlanæmingar verða tiknir inn á miðnámskúlan komandi summer. M.a. hevur javnaðartingmaðurin í Vági, Henrik Old, givið sína misnøgd til kennar.

Í Klaksvík hava næmingarnir á HF skeiðnum mótmælt, at teirra skúli skal niðurlagast. Rektorin á studentaskúlanum í Eystur-

oy hevur víst á óhepnar avleiðingar, sum kunnu standast av at taka skúlan av, og næmingarnir hava roynt at sannført býráðspolitikarnar og løgtingsumboðini fyrí Norðoyggjar um, at skúlin skal halda fram.

Og í fyrradagin vóru tað næmingarnir á Fróðskaparsetrinum, sum vóru í tinginum og mótmæltu sparingum á teirra lærustovni.

Skúlapolitikkur yvir fíggjarlógina

Í tinginum kundu tey lesandi saman við øllum Føroya fólk gjøgnum útvarp og sjónvarp hoyra fyrstu viðgerðina av fíggjarlógini. Har var m.a. umrøtt tær sparingar, sum skulu gerast á skúlaøkinum, og tað vóru fleiri, sum vóru misnøgd við, at tað á hvørjum ári í sambandi við framleggjuna av fíggjarlógarruppskotið um verður skotið upp at flyta skúlar.

Tað er sum at skúlapolitikkur verður ríkin um fíggjarlógina í staðin fyrí, at skúlapolitikkur varð stungin út í kortið. So kundu politikarnir játta og vita, hvat játtanirnar fóru til.

Oljuútbúgvingarnar

Fyrí tveimum árum síðani varð nógv tosað um útbúg-

ingar, sum høvdu við oljuvinnuna at gera. Landsstýrið setti pening av til útbúgving av kavrum og onkrum øðrum og skúlafólk ferðaðust langa leið fyrí at finna pláss fyrí føroyskum næmingum.

Talan var ikki um skipaðan skúlapolitikk yvirhøvur, og hvar samfelagið hevur fingið burturúr, verður meit ivasamt.

Fyrí einum mánaði síðani setti landsstýrið eina nevnd at kortleggja framtíðarútbúgvingartørvin innan oljuvinnuna. Í nevndini stia eitt umboð fyrí Landskúlafyrisingina, eitt fyrí Fróðskaparsetrið og eitt fyrí Oljufyrisingina. Arbeiðið hjá nevndini er at lýsa, hvørjar útbúgvingar eru aðra staðni, og hvørjar útbúgvingar verða settar eiga at setast á stovn í Føroyum.

Lesandi duga ikki at sýggja, hvat ein nevnd við tílikum setningi skal brúkas til, tá játtanirnar til skúlarar verða skornar burtur. Men á politiska og fyrisingarliga økinum verður undirstrikað, at talan ikki er um ávisan lærustovn, men at allar útbúgvingar, sum kunnu hugast at koma upp á tal, verða havdar á lofti.

-nes

Takið sparingina til viðgerðar av nýggjum

Umboð fyrí næmingaráðið á Fróðskaparsetrinum, tað eitur Gøtubrá, vóru hósdagin í tinginum, har teir handaðu lögtinginum eina áheitan um at taka til nýggja viðgerð upphæddina, sum er sett til teirra lærustovni.

Skrivið er soljóðandi:

Sambært fíggjarlógarruppskoti Landsstýrisins fyrí 1995, sum nú er komið á lögtingsborð, skal Fróðskaparsetur Føroya aftur spara, hesuferð 1,2 mió. kr. Seinastu árin er so líandi skarvað burtur av fænum, og nú er so lítið eftir, at verða 1,2 mió. kr. spardar afturat, so fer stórar partur av Fróðskaparsetrinum í grøvína.

Sambært lögtingslóg um Fróðskaparsetur Føroya er Setrið, sum onnur slík, ein granskingarstovnur og ein lærustovnur. Við tí fæti, sum eftir verður, er eingin møguleiki at halda fast um bæði, og tí verður frálæran steðgað. Próvførslan fyrí sparingini hevur verið, at næmingar kunnu fáa somu frálæru uttanoyggja, og tí er óneyðugt at hava hana heima.

Grundgevingin, at ikki er neyðugt at lesa í Føroyum, tá útbúgvingin kann verða tikin aðrastaðni, er lógin, fyrí ikki at siga óhugnalig, tí vit kunnu seta hana fram mestu undirvising í oyggj-

unum. Fyrí hvønn stovn verða, umframt pening, eisini lærarar, vitan, ungdomur og framtíð spard burtur.

Hóast hugsanin er ræðandi, so ætlar okkara háttvára Landsstýri í ramasta álvara at beina næmingarnar á Fróðskaparsetrinum av landinum – sum teir fyrstu.

Hvørjar verða teir næstu?

Vit vilja minna á, at í lótni eru hundrad lesandi á Setrinum, Hesi lesa í tí trúgv, at tey kunnu fullføra lesturin, men verður sparingin samtykt, verða tey slept upp á fjalli. At lam-skjóta tey lesandi á henda háttir ein ábyrgdarleys politisk gerð.

Í mun til aðrar útbúgvingar er upptøka til lestur á Setrinum fyrí hvønn einstakan lesandi formliga ein avtala við Landsstýrið. At fremja sparingar er brot á avtalur og trúvirði Landsstýrisins kemur í váða.

Føroya fólkavald, steðgið ørvitsleikinum, tí nú er ov mikið!

Vit heita á tykkum um at viðgera vandamiklu spargingina á Fróðskaparsetri Føroya av nýggjum og somuleiðis niðurskúrd á øðrum stovnum, um úrsliti verður, at næmingar fara úr Føroyum.

Hví virkar tað almenna so illa? – um fíggjarjáttanina til Fróðskaparsetrið fyrí 1995

Fíggjarlógarruppskot landsstýrisins fyrí 1995 er lagt fram, og játtan setursins lækkar við 1,2 mió. úr 10,3 til 9,1 mió. krónur. Í viðmerkingunum sigur landsstýrið, at sparingarnar skulu fáast við ikki at taka studentar inn á náttúruvísinda-deildina og søgu- og samfelagsdeildina í 1995, og í samsvári at leggja størri dent á granskingarpartin. Setrið sleppur sjálvt at meta um undirvisingina á føroyamáls-deildini.

Her lekur illa millum tøl og talu. At fylgja viðmerkingunum hjá landsstýrinum loyvir einans niðurskúrdi upp á hálva mió. kr. Hetta er so langt frá niðurskúrdinu, landsstýrið mælir til, at tað kann ikki (aftur) vera roknifeytur. Einasta frágæðing kann tí vera, at landsstýrið við beráddum huga sigur eitt og ætlar eitt annað.

Og her er eitt skúladæmi um, hvussu politikkur verður ríkin í Føroyum. Kjakið er um mál, ongtið um ætlanir í merkingini strategi. Eg minnst eittans dæmi, og tað var tá Marita Petersen í síni tíð sum landsstýrismaður fyrí skúlar royndi at fáa orðaskifti á tingi um miðnámskúlarar í Føroyum, fyrí at hoyra hugsan tingmanna. Orðið var frítt. Og eg minnst, at tingmenn vóru í dýrastu neyð. Teir vistu ikki síni livandi ráð. Teir vóru ikki vanir at skula hava eina mein-ing um málið. Vanin var at hava eina mein-ing um eina mein-ing, og tað var jú nógv lættari.

Verður fróðskaparsetrið tik-ið sum dæmi, so er her stovnur, landsstýrið vil til lívs. Framferðin er at skera óv langt fyrsta árið, tí so er stovnurin farin. Tá vanta próvgrundir í

móti at lata restina fara árið eftir. Tað er at fáa talið av studentum niður, tí so er leikur lættur. Eftir tveimum árum eru allar studentarnir, sum eru byrjaðir, lidnir við lesturin. Eftir tveimum árum er Fróðskaparsetur Føroya ikki á fíggjarlógini longur. Henda samanrenning av tíðarætanum ger spælið óhugnaligt. Men hesin óhugni verður reint »gys«, tá hugt verður eftir játtanini til stuðulsstovnin fyrí 1995. Har verður játtanin lækkað við 1,5 mió. krónum. Av studentum setursins fáa u. u. 60 lestrarstuðul. Øll eru yvir 18 ár og við metingini at 15 búgva hjá foreldrunum (fáa 1445,25 kr./mó.) og 45 búgva til leigu (2205,81 kr./mó.), tá »kosta« studentarnir á setrinum 1,45 mió. kr. Hetta er so nær við sparingina hjá stuðulsstovninum, at kalt fer eftir

ryggjunum.

Ætlan landsstýrisins við setrinum í framtíðini haldi eg meg nú hava avdúkað. Tað er tí ljóti myrkað, at landsstýrið í sínum viðmerkingum til fíggjarlógarruppskotið lesta vilja nákað annað. Hevði landsstýrið sagt, hvat ætlanin var, so høvdu vit kjakast um framtíðarleikir í staðin fyrí at klegast um eitt tal á fíggjarlógini. Kjakið um framtíðina skuldi helst ásett talið á fíggjarlógini. Hiit kennist óvugt.

Framferðir sum landsstýrisins í hesum máli hava í øðrum førum við forðað fyrí konstruktivt kjaki um strategiir og framtíð. Og mangulin uppá konstruktivt kjak um strategiir er orsök til, at »tað almenna« virka so illa!

Nóatún 8. desember 1994
Flóvin Eidesgaard